

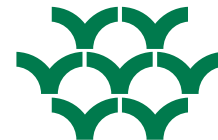
In de concept-structuurvisie voor het Central Innovation District (CID) belooft de gemeente Den Haag meer groen (foto Casper de Weerd)

HET CENTRAL INNOVATION DISTRICT (CID)

Een leefbaar gebied of vooral torens van Babel?

DEEL 1

Met de concept-structuurvisie voor het Central Innovation District (CID) geeft de gemeente Den Haag haar visie op de ontwikkeling van het gebied tussen de grootste stations tot een tweede stadscentrum. De stedenbouwkundige kwaliteit van de stad en haar karakteristieke waarden kunnen hierdoor sterk beïnvloed worden. Daarom hebben de Vrienden veel aandacht besteed aan deze visie en er een zienswijze over ingediend. In drie artikelen gaan wij in de op de voorgenomen ontwikkelingen, de voor- en nadelen ervan en onze zienswijze. In dit eerste deel schetsen wij de plannen en vatten wij onze reactie aan de gemeente samen.

Wie kent niet het verhaal van de toren van Babel? De bouw was een voorbeeld van hoogmoed die voor de val kwam en een babylonische spraakverwarring teweeg bracht. Onwillekeurig moest ik hieraan denken bij het lezen van de concept-structuurvisie voor het Central Innovation District (CID).

Het CID bestaat op hoofdlijnen uit het gebied tussen de drie Haagse stations (CS, HS en Laan van NOI). De agenda voor het Central Innovation District heeft in de afgelopen jaren vele wijzigingen doorgemaakt. Waar het eerst nog een transformatiezone langs en op het spoor betrof, is het nu uitgegroeid tot een brede vlek op de kaart, waarbinnen de Binckhorst wordt verbonden met het Prins Bernhardviaduct. Daarmee wijzigt de opgave van de structuurvisie van een transformatie naar een ingrijpende sanering. Dat is een wezenlijk andere en veel omvattender opgave dan aanvankelijk werd beoogd.

Overzicht van het CID-gebied (op basis van Google Maps)

De Vrienden van Den Haag juichen het toe dat voor de verdichting, die nodig is om aan de verwachte bevolkingsgroei te kunnen voldoen, naar dit gebied gekeken wordt. Zo wordt het risico verkleind dat nieuwe verdichtingsplannen afbreuk doen aan de typisch Haagse combinatie van natuurlijk groen en hoogwaardige klassieke architectuur in andere delen van de stad. Ook juichen de Vrienden het toe dat het stadsbestuur zich de huisvestingsvraag in de stad *in brede zin* aantrekt en daaraan wil voldoen met een stedelijke agenda van wonen en werken met alle daarbij behorende voorzieningen (scholen, zorginstellingen, winkels, vervoer, groengebieden en een integrale inpassing van sociale huurwoningen).

Industrieel erfgoed, zoals de Gemeentelijke Gasfabriek, verdient erkenning in een CID-erfgoedwandellint (foto Jacob Bijl)

VIJF BELANGRIJKE VERBETERINGEN

De gemeentelijke visie voor dit stadsgebied is dan ook van groot belang, want zij schetst de ruimtelijke inrichting en de nieuwbouw tussen de drie Haagse stations. Bovendien vormt dit document, eenmaal aangenomen door de gemeenteraad, het ruimtelijk kader voor de afgifte van alle vergunningen aan de projectontwikkelaars.

Daarom hebben wij bij de gemeente een zienswijze ingediend op basis van onze Vriendendoelstelling 'het bevorderen van de leefbaarheid van Den Haag met behoud van zijn karakteristieke waarden'. Op grond van deze doelstelling pleiten wij voor vijf belangrijke verbeteringen aangaande erfgoed, mobiliteit, publieke ruimte, groen en klimaat en woongenot.

1. Erfgoed. Wat rest aan historisch stadsbeeld verdient erkenning, samenhang en verbinding. Wij bepleiten meer aandacht en respect voor het historisch erfgoed in het gebied en een betere verbinding met de cultuurhistorie van de aanpalende stadsdelen.
2. Mobiliteit. De plannen ogen heel milieuvriendelijk. Zo worden het verkeersinfarct en de luchtverontreiniging aangepakt. De vraag is of er voldoende ruimte is voor alle beloofde gemeenschappelijke voorzieningen, op plaatsen waar deze zouden moeten komen.
3. Publieke ruimte. De concept-structuurvisie staat vol prachtige afbeeldingen met veel ruimte, (zon)licht en groen, maar hoe realistisch zijn die bij de grote verdichtingsopgaaf? De kwaliteit van de openbare ruimte kan bij gebrek aan ruimte onder grote druk komen.
4. Groen en klimaat. De concept-structuurvisie schenkt vooral aandacht aan bebouwing en bouwvolumes.

Over groen en klimaatregulatie staan er vooral mooie teksten. Maar daar heeft de natuur niets aan. Wordt duurzaamheid alleen nagestreefd in de gebouwen en niet in de natuur daartussen?

5. Woongenot. De nieuwe woningen moeten bewoond kunnen worden door Hagenaars. Dat houdt in dat ze ook betaalbaar moeten zijn voor meer Haagse gezinnen. Voorkomen moet worden dat ze vanwege nog hogere huren in Amsterdam vooral door inwoners uit dat gebied bezet zullen worden.

CONCLUSIE

Beroep op de gemeente en de lokale politiek

Dit alles overwegend hebben wij ervoor gepleit dat de structuurvisie wordt bijgesteld voordat zij wordt aangenomen en dat de gemeente niet alleen gaat faciliteren, maar ook werkelijk op de inhoud sturen. Voordat er (verder) gebouwd wordt, moeten er daarom eerst randvoorwaarden, kostenramingen en gedegen financieringsmodellen komen. Dan kan het Central Innovation District ook werkelijk vernieuwend worden: voor de Haagse gezinswoningbouw, de nieuwe mobiliteit en de kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte, met een verbindend wandellint langs groen, water en de Haagse historie.

Christine Sijbesma

Werkgroep Stadsbeeld en Stadsgroen

stadsbeeldenstadsgroen@vriendenvandenhaag.nl

*Er wordt al volop gebouwd in het plangebied
(foto Casper de Weerd)*

De Haagse Toren, beter bekend als het Strijkijzer, aan het Rijswijkseplein vlakbij station Den Haag HS. Met 42 verdiepingen en een hoogte van 132 meter beeldbepalend in het stadsgezicht van Den Haag. Het Strijkijzer (2007) staat op een kavel van slechts 30 bij 35 meter, bevat 351 appartementen en studio's en op de begane grond horeca en kantoorruimte (foto Casper de Weerd)